

## μέτα του νερού

- Συστηματική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για την ανάγκη εξοικονόμησης νερού ύδρευσης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η εξοικονόμηση νερού συνεπάγεται και εξοικονόμηση ενέργειας, δεδομένου ότι η άντληση, η μεταφορά και η επεξεργασία του νερού έχουν υψηλό ενεργειακό κόστος.

- Πληροφόρηση του κοινού και συμμετοχή στη διαβούλευση όπως προβλέπεται από το άρθρο 14 της Οδηγίας 2000/60 για την εφαρμογή της.

- Συστηματική και συντονισμένη προσπάθεια συντήρησης και βελτίωσης της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης από τις ΔΕΥΑ, ώστε να περιορισθούν οι απώλειες νερού ύδρευσης, που σε πολλές πόλεις μπορεί να φτάσουν ακόμα και το 40% του καταναλισκόμενου νερού.

- Μέτρα για τη λειψυδρία με τη διαχείριση της ζήτησης.

- Η επαναχρησιμοποίηση του νερού στη βιομηχανία είναι μεγάλης σημασίας, καθώς σήμερα το νερό που χρησιμοποιεί μια βιομηχανία παροχετεύεται ανεπεξέργαστο σε φυσικούς αποδέκτες (ποτάμια, λίμνες κλπ.) προκαλώντας τη ρύπανσή τους, ενώ είναι δυνατό να επαναχρησιμοποιηθεί ακόμη και τριάντα φορές, ύστερα από τον απαραίτητο καθαρισμό του.

- Ενίσχυση της υδατικής έρευνας.

### Μέτρα για την άρδευση

- Πρακτικά μέτρα εξοικονόμησης νερού, με καλύτερη διαχείριση ή νέες τεχνολογίες, εξειδικευμένα για κάθε περιοχή, για τα οποία υπεύθυνες πρέπει να είναι οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Υδάτων.

- Συστηματικές δράσεις ενημέρωσης των αγροτών, σε συνεργασία και με τους ΟΤΑ και τις λοιπές υπηρεσίες του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

- Περιορισμός των απωλειών των δικτύων και άμεσες, στοχευμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών σε νερό διαφόρων περιοχών.

### Η εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60

Ο προσδιορισμός των υδάτινων

σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, η ανάλυση και η περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, η εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση των επιπτώσεων, ο προκαταρκτικός χαρακτηρισμός των ιδιαίτερως τροποποιημένων υδάτινων σωμάτων, ο χαρακτηρισμός των υδάτινων (επιφανειακών, υπόγειων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων, όπως προβλέπει το Άρθρο 5 της Οδηγίας 2000/60, καθώς και η εφαρμογή του Αρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60, που αφορά στην κατάσχεση των προγραμμάτων εποπτικής, λειτουργικής και διερευνητικής παρακολούθησης (monitoring) των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδάτινων σωμάτων, τα οποία μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τον τεκμηριωμένο προσδιορισμό των θέσεων δειγματοληψίας, των με-

αστικών στερεών αποβλήτων, απαιτεί τη διαρκή και αποτελεσματική παρουσία της πολιτείας, που δεν είναι συμβατή με την αναβλητικότητα για την εφαρμογή των επεξεργασμένων επιστημονικά και κοινωνικά αποφάσεων ευρείας αποδοχής. Εντελώς διαφορετική θα ήταν σήμερα η κατάσταση, ουσιαστικές λύσεις θα είχαν δρομολογηθεί, αν έγκαιρα η πολιτεία είχε ασπασθεί τις βασικές υποδείξεις του ΤΕΕ για την αναμόρφωση, σε λειτουργική κατεύθυνση, της νομοθεσίας για τα στερεά απόβλητα, για τη χάραξη εθνικής στρατηγικής στα απορρίμματα, για την εκπόνηση ενός πλαισίου γενικών τεχνικών προδιαγραφών, για τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής, για την ανακάλυψη και την ενθάρρυνση (οικονομική, θεσμική, τεχνική) παρεμβάσεων υπέρ της προώθησης της διαλογής

πτικη να φθάσουν τα 5,2 εκατομμύρια τόνους το 2016.

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος, θα πρέπει να αναληφθούν από την Κεντρική Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση συγκεκριμένες δράσεις και να υιοθετηθούν διαφανέστερες και πλέον αξιόπιστες στάσεις για το ξεπέραςμα εμποδίων όπως αυτά της κοινωνικής αποδοχής. Προς την κατεύθυνση αυτή, βασικό ρόλο έχει η ανεξαρτησία των μελετητών στο έργο τους και ο σεβασμός των τεκμηριωμένων προτάσεών τους, χωρίς παρασκηναϊκές παρεμβάσεις καθοδήγησης των τελικών αποτελεσμάτων, κύρια ως προς το ζήτημα των χωροθετήσεων. Οι βεβαρημένες από ανθρωπογενείς δραστηριότητες περιοχές δε θα πρέπει, πλέον, να αντιμετωπίζονται ως προτιμησιακό χώρο περαιτέρω συγκέντρωσης οχλουσών δραστηριοτήτων, καθώς θα πρέπει να συνεκτιμάται η φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής.

Ιδιαίτερο βάρος να δοθεί στην έμπρακτη διευκόλυνση των ΟΤΑ στο να αναπτύξουν προγράμματα με διαλογή στην πηγή, σε συνεργασία με τα εγκεκριμένα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης.

## Απαιτούμε μέτρα για τη λειψυδρία και τη διαχείριση της ζήτησης, μαζί με συστηματική ενημέρωση του κοινού για την ανάγκη εξοικονόμησης νερού

τρούμενων βιολογικών και χημικών παραμέτρων και των συχνωτήτων αναλύσεων, θα συμβάλλουν στη διάγνωση και επομένως στην καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων των υδατικών πόρων στη χώρα μας. Η ενοποίηση και συμπλήρωση των προγραμμάτων παρακολούθησης των υδατικών πόρων, όπου αυτά υπάρχουν, θα άρουν τις υπάρχουσες ελλείψεις, τις αλληλοεπικαλύψεις και την αποσπασματικότητα, με την οποία αντιμετωπίζονται τα προβλήματα.

### 2. Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Το ΤΕΕ έχει μακρόχρονη ενσκόληση με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα από Δελτίο Τύπου του ΤΕΕ της 31/5/96, όπου αναφέρεται:

«Η λύση προβλημάτων, όπως αυτό της ορθολογικής διαχείρισης των

στην πηγή, την κατασκευή σύγχρονων εγκαταστάσεων ανακύκλωσης και χώρων υγειονομικής ταφής των υπολειμμάτων τους, την παύση λειτουργίας και σταδιακή αποκατάσταση των χιλιάδων ανεξέλεγκτων χωματερών, τη λύση του καθοριστικού προβλήματος των χρήσεων γης».

Σήμερα, δεκατρία χρόνια μετά, η διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων παραμένει ένα οξύτατο πρόβλημα σε πολλές περιοχές της χώρας και την Αττική. Οι παραμένοντες περίπου 450 ΧΑΔΑ σε όλη τη χώρα, εκτός από τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, πλήττουν και την οικονομία και με ένα βαρύ πρόστιμο σε ημερησία βάση. Σήμερα, παράγονται περί τους 4,8 εκατομμύρια τόνους ΑΣΑ ετησίως, που περιλαμβάνουν κυρίως τα απορρίμματα, τα οποία προέρχονται από κατοικίες, καθώς και ένα μέρος των στερεών αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές δραστηριότητες, με προο-

### 3. Δασοπροστασία

Οι πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2007 έδειξαν ότι τα δάση μας χρειάζονται μια διαφορετική, περισσότερο υπεύθυνη αντιμετώπιση, συνεκτιμώντας και την επιδείνωση, στην οποία μπορεί να οδηγήσει η κλιματική αλλαγή, όπως αυτή εκδηλώνεται στη Νότια Ευρώπη και τη χώρα μας. Οι βασικές αρχές και προϋποθέσεις, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά σήμερα ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αντιπυρικής και περιβαλλοντικής προστασίας, είναι:

- Η εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων και η θεσμοθέτηση των απαραίτητων εργαλείων στα οποία παραπέμπουν, δηλαδή ο χωροταξικός σχεδιασμός, οι δασικοί χάρτες, το Δασολόγιο και το Εθνικό Κτηματολόγιο.

- Η ανατροπή των διατάξεων και πρακτικών (εκτός σχεδίου δόμησης, ασφάλεια ως προς τις δασικές εκτάσεις και τις χρήσεις γης), που επι-



βραβείου ή ενθαρρύνουν καταπατητές και συντηρούν το έλλειμμα περιβαλλοντικής συνείδησης, παρά την κρισιμότητα της κατάστασης για το περιβάλλον στη χώρα μας.

- Ο ολοκληρωμένος, μακρόπνοος σχεδιασμός, με βάση την εμπειρία για την επικινδυνότητα του ελληνικού χώρου και μελέτες έργων αντιπυρικής οργάνωσης και προστασίας, αποκατάστασης καμένων περιοχών, υλοποίησης προγραμμάτων και έργων αναδάσωσης, παρακολούθησης της σχέσης των δασών με την κλιματική αλλαγή και την ερημοποίηση.

- Η οργάνωση της πρόληψης, με την αρχή ότι αυτή είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την προστασία των δασών και του περιβάλλοντος.

- Η ουσιαστική βελτίωση του αυτονομισμού και συνεργασίας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων της Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης. Ανασυγκρότηση των δασικών υπηρεσιών σε αρμοδιότητες, δυναμικό και πόρους και διασύνδεση αυτών με εξειδικευμένες μονάδες δασοπυρόσβεσης, ώστε να αποδώσουν ο σχεδιασμός, η οργάνωση της πρόληψης, της δασικής διαχείρισης και της δασοπυρόσβεσης.

Η οργανική ένταξη στον αντιπυρικό αγώνα της τοπικής κοινωνίας, των εθελοντών, των ενεργών πολιτών, για να συμβάλλουν και να διεκδικούν το καλύτερο σε όλα τα επίπεδα.

#### 4. Εθνική στρατηγική για τη βιοποικιλότητα

**1ον** Προτείνουμε να ιδρυθεί ανεξάρτητος κρατικός επιστημονικός φορέας (Ινστιτούτο ή Επιμελητήριο) διαχείρισης της βιοποικιλότητας, που αποκλειστική αρμοδιότητα, του οποίου θα είναι η επιστημονική αντιμετώπιση όλων των ερωτημάτων που θα τίθενται από το ΥΠΕΧΩΔΕ και θα έχουν σχέση με την πραγματοποίηση των στρατηγικών στόχων του εθνικού σχεδίου. Θα καθορίζει, θα καθοδηγεί και θα ελέγχει το Κρατικό Δίκτυο Βιοποικιλότητας. Θα φροντίζει την καταχώριση σε τράπεζες δεδομένων όλων των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων του, τα οποία θα είναι προσβάσιμα από

κάθε πολίτη της χώρας. Επίσης, θα φροντίζει την αποτελεσματική συλλογή και διατήρηση σε τράπεζες γενετικού υλικού όλων των γενετικών πόρων της Ελλάδας. Τα έξοδα λειτουργίας του φορέα αυτού, καθώς και του Κρατικού Δικτύου Βιοποικιλότητας να προβλέπονται στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό.

**2ον** Να καθοριστεί και να οργανωθεί Κρατικό Δίκτυο Καταγραφής - Μελέτης - Παρακολούθησης Οικοσυστημάτων και Υδροβιοτόπων, καθώς και της Βιοποικιλότητας στην Ελλάδα. Να αποτελείται από ΑΕΙ, ινστιτούτα, ιδιωτικούς φορείς και πιθανώς μεμονωμένους ερευνητές, που έχουν την ικανότητα και τα μέσα να διεκπεραιώσουν προγράμματα που θα ανατίθενται από τον Επιστημονικό Φορέα Διαχείρισης Βιοποικιλότητας.

**3ον** Να καθοριστεί η διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα αντικείμενο εθνικής προτεραιότητας και μάλιστα να καθοριστούν όλες οι άλλες συνιστώσες της ανάπτυξης των συναρμόδιων υπουργείων μικρότερης προτεραιότητας από τους στρατηγικούς στόχους του σχεδίου.

**4ον** Να καθοριστούν μετρήσιμα αποτελέσματα και διακριτό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των επιμέρους στόχων του σχεδίου.

**5ον** Ο έλεγχος της υλοποίησης του στρατηγικού σχεδίου να ανατεθεί σε ανεξάρτητη επιτροπή που θα αποτελείται από εκπροσώπους φορέων, οι οποίοι έχουν συνάφεια με το αντικείμενο.

#### 5. Ερημοποίηση

Η ερημοποίηση θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή της Μεσογείου. Μεταξύ των χωρών που απειλούνται με ερημοποίηση είναι και η Ελλάδα (UNEP, 1992, Imeson and Emmert, 1992).

Η ερημοποίηση στη χώρα μας είναι το αποτέλεσμα χρόνιων καταστάσεων ανορθολογικής διαχείρισης του χώρου και των υδατικών πόρων, όπως: Άναρχη και απρογραμμάτιστη οικιστική και τουριστική ανάπτυξη, χωρίς να παίρνει υπόψη τούς διαθέσιμους υδάτινους

πόρους. Ανάπτυξη υδροβόρων δραστηριοτήτων π.χ. γήπεδα γκολφ. Εγκατάληψη περιοχών μετά από πυρκαγιές, υπερβόσκηση, υποβάθμιση υδροβιοτόπων, καταστροφή δασών και δασικών εκτάσεων, δραστηριότητες που προκαλούν διάβρωση του εδάφους, αλόγιστη χρήση και κατασπατάληση νερού κ.ά.

Η ανορθολογική γεωργία που χρησιμοποιεί εντατικές αρδεύσεις, υδροβόρες καλλιέργειες συμβάλλει επίσης στη σταδιακή ερημοποίηση. Αν και λιγότερο υδροβόρος ο βιομηχανικός τομέας, εν τούτοις συμβάλλει μέσω της προκαλούμενης ρύπανσης στην υποβάθμιση των υδατικών πόρων. Οι έντονες βροχοπτώσεις συντελούν στην επιδείνωση του φαινομένου της ερημοποίησης, καθώς προκαλούν μεγάλη διάβρωση του εδάφους, μετακίνησή του προς τα κατώτερα στρώματα, απογύμνωση περιοχών, πλημμύρες. Πολλοί πιστεύουν, λανθασμένα, ότι οι έντονες βροχοπτώσεις λύνουν το πρόβλημα της λειψυδρίας. Όχι μόνο δε συμβαίνει αυτό, αλλά, αντιθέτως, εξαιτίας τους επιτείνεται το φαινόμενο της ερημοποίησης.

Εκτιμάται ότι το 35% του ελλαδικού χώρου αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο ερημοποίησης. Στις περιοχές «υψηλού κινδύνου» ανήκουν τα νησιά του Αιγαίου, ένα μέρος της Θεσσαλίας, η Ανατολική Στερεά Ελλάδα, η Ανατολική Πελοπόννησος, η Κρήτη - ιδιαίτερος το νότιο και ανατολικό τμήμα της -, καθώς και άλλες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο υπάρχει, αλλά η χώρα αντιμετωπίζει έντονο και κλιμακούμενο πρόβλημα υποβάθμισης της γης και ερημοποίησης που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Η ανάλυση των αιτιών που οδηγούν στις πιο πάνω καταστάσεις απαιτούν την εφαρμογή μιας σιβαρής και αποφασιστικής πολιτικής από την πολιτεία, η οποία να συμβάλει στην αναστροφή της διαδικασίας ερημοποίησης στη χώρα μας και την εξ αυτής επιδείνωση των υδρικών συνθηκών με τη συνεπαγόμενη λειψυδρία. Σε κάθε περίπτωση, η αντιμετώπιση της ερημοποίησης πρέπει να αποτελεί άμεση προτεραιότητα.

#### 6. Προϋποθέσεις για ένα αποτελεσματικό υπουργείο Περιβάλλοντος!

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, προβληματιζόμενο σχετικά με τη συζήτηση περί ίδρυσης νέου, αυτόνομου υπουργείου Περιβάλλοντος, προχώρησε στη μεγαλύτερη διερεύνηση του θέματος και διαπίστωσε, με βάση τη σχετική εισήγηση της αρμόδιας επιτροπής του για το περιβάλλον, ότι της τυχόν ίδρυσης υπουργείου Περιβάλλοντος πρέπει να προηγηθεί σοβαρή εξέταση όλων των προϋποθέσεων, που θα οδηγήσουν, με την ίδρυση αυτόνομου υπουργείου, σε βελτίωση και όχι στασιμότητα ή και χειροτέρευση της σημερινής κατάστασης της προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι βασικές αρχές, από τις οποίες θα πρέπει να καταρχήν να διέπεται το υπό ίδρυση υπουργείο Περιβάλλοντος, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- Ρόλος του υπουργείου Περιβάλλοντος θα πρέπει να είναι η χάραξη πολιτικής περιβάλλοντος, χωροταξίας και πολεοδομίας στο εθνικό επίπεδο και η συμμετοχή του στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του διεθνούς πλαισίου.

- Εξασφάλιση των προϋποθέσεων που επιτρέπουν τη σύνθεση περιβαλλοντικής πολιτικής με τις τομεακές πολιτικές, που καλούνται και να αναλάβουν στην πράξη τις περιβαλλοντικές τους ευθύνες.

- Ορισμένες αρμοδιότητες που σήμερα ασκούνται από άλλα υπουργεία και αφορούν θέματα περιβάλλοντος και χωροταξίας θα πρέπει, μετά από ενδελεχή διερεύνηση για τον προσδιορισμό τους, να μεταφερθούν στο νέο υπουργείο Περιβάλλοντος.

- Η ιεραρχική θέση του υπουργείου Περιβάλλοντος οφείλει να είναι υψηλή και αντίστοιχα υψηλή οφείλει να είναι η πολιτική ισχύς του υπουργού Περιβάλλοντος.

*1. Ειδική συνάντηση εργασίας 24/1/2008*



Έλλειψη περιβαλλοντικής πολιτικής, σε μια χώρα που το κύριο συγκριτικό της πλεονέκτημα θα μπορούσε να είναι το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, αναδεικνύεται από τα πολλά και σοβαρά προβλήματά της, όπως προκύπτουν από τις καταγραφές των Περιφερειακών Τμημάτων του ΤΕΕ.

Από τις καμένες περιοχές της Πελοποννήσου έως τον αγωγό πετρελαίου Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη και την εξόρυξη χρυσού, από τα νεκρά ψάρια του Μαλιακού έως τα νεκρά ψάρια του Αμβρακικού, από την έλλειψη προστασίας των χαρακτηρισμένων προστατευόμενων περιοχών έως την ατμοσφαιρική ρύπανση και τη ρύπανση εδάφους και υδάτων, από την αυθαίρετη δόμηση και την έλλειψη πολεοδομικών σχεδίων έως την υπολειτουργία των φορέων διαχείρισης των περιοχών Natura, την έλλειψη πόσιμου νερού στα νησιά και την αλόγιστη κατανάλωση ενέργειας, τα θέματα που χρονίζουν και παραμένουν ανεπίλυτα δεν έχουν τέλος.

## Σήμα κινδύνου εκπέμπει το περιβάλλον

Έρευνα: ΒΑΣΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ

Σε μια χώρα, που το κύριο «εξαγωγικό» της προϊόν θα έπρεπε να είναι το περιβάλλον, κυριαρχεί η αυθαιρεσία, η οποία σε τακτά χρονικά διαστήματα επιβραβεύεται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, με πρόσφατο παράδειγμα την «τακτοποίηση» των ημιυπαίθριων χώρων, η μη εφαρμογή των νόμων και συχνά η αδιαφορία για τις επιπτώσεις των όποιων επιλογών, ιδιωτών και πολιτείας.

Το περιβάλλον εκπέμπει σήμα κινδύνου στις περισσότερες περιοχές της χώρας, πολλές από τις οποίες είναι αμιγώς τουριστικές.

### Αττική και Θεσσαλονίκη

Τα προβλήματα περιβάλλοντος αναδεικνύονται συμπεκνωμένα στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλο, Ηράκλειο, Χανιά, αλλά και στις άλλες πρωτεύουσες νομών, όπου ανθεί η άναρχη και αυθαίρετη δόμηση, η έλλειψη οδικού δικτύου και χώρων στάθμευσης, η ατμοσφαιρική ρύπανση και η ρύπανση των υδάτων, η έλλειψη σύγχρονων χώρων απόθεσης και επεξεργασίας απορριμμάτων.

Οι ελληνικές μεγαλουπόλεις, δυστυχώς, παρουσιάζουν στην πλειοψηφία τους τριτοκοσμική εικόνα, με δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία και στην ψυχολογία των κατοίκων. Είναι πόλεις που δημιουργήθηκαν και επεκτάθηκαν έτσι, χωρίς πρόγραμμα, χωρίς πολεοδομικά σχέδια, χωρίς βασικές υποδομές για τους κατοίκους, όπως τα πάρκα, οι πεζόδρομοι, οι «ανάσες» μέσα στον οικιστικό ιστό. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Αθήνα βρίσκεται στη χειρότερη θέση από όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες στην αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο.

Όσο για την κυκλοφοριακή συμφόρηση, αυτή πλησιάζει το αδιαχώρητο.

Το ΤΕΕ επισημαίνει τη σωρεία προβλημάτων της ελληνικής επικράτειας και προτείνει λύσεις, τις οποίες, έστω και τώρα, πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της η πολιτεία.



ΔΥΤΙΚΗ  
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Λιγνίτης και  
ατμοσφαιρική  
ρύπανση



ΚΕΝΤΡ. &  
ΔΥΤ. ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Υδατικό έλλειμμα



ΚΕΡΚΥΡΑ

Κύριο πρόβλημα  
τα σκουπίδια



ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ

Σήμα κινδύνου για  
Αχελώο και Αμβρακικό



ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Αναζητείται λύση  
για τα καμένα





ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ  
Ρύπανση αστικού  
περιβάλλοντος &  
στερεά απόβλητα



ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ  
Δεξαμενές  
καυσίμων και  
φυσικού αερίου



ΘΡΑΚΗ  
Ο αγωγός  
πετρελαίου  
και ο χρυσός



ΜΑΓΝΗΣΙΑ  
Ρύπανση και  
αυθαίρετη  
δόμηση



ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΣΤΕΡΕΑ  
Νεκρά ψάρια  
στο Μαλιακό



ΕΥΒΟΙΑ  
Ρύπανση  
Ευβοϊκού



ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ  
Ερημοποίηση  
& έλλειψη ολοκληρωμένου  
χωροταξικού  
σχεδιασμού



ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ  
Άναρχη δόμηση  
χωρίς υποδομές



ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ  
Παράνομα μπαζώματα  
και χωματερές

ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ  
Ανάδειξη  
της Γαύδου ως  
«πράσινο νησί»





## ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

**Η** Κεντρική Μακεδονία φιλοξενεί το δεύτερο μεγαλύτερο πολεοδομικό συγκρότημα της χώρας και όλες τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, με τις συνεπαγόμενες περιβαλλοντικές οχλήσεις:

**Αστικό περιβάλλον**

Στη Θεσσαλονίκη, η αστυφιλία, η πυκνή δόμηση, η σχεδόν ομοιόμορφη καθ' ύψος και πλάτος επέκταση του πολεοδομικού συγκροτήματος, που υπαγόρευσε μεταπολεμικά η πολεοδομική νομοθεσία είχαν τα γνωστά αποτελέσματα:

Κυκλοφοριακό, αέρια ρύπανση, θόρυβος, αισθητική υποβάθμιση, θερμοσυσσώρευση, απώλεια της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας κάθε περιοχής, αποκοπή του αστικού πληθυσμού από κάθε έννοια φυσικού περιβάλλοντος, δύσκολες συνθήκες διαβίωσης. Παράλληλα, οδήγησαν στην εξαφάνιση των ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων και των χώρων πρασίνου, με αποτέλεσμα η πόλη να έχει σήμερα ένα από τα μικρότερα ποσοστά πρασίνου σε όλη την Ευρώπη, μόλις 2,7 τ.μ., ανά κάτοικο.

- **Καμπάνια για τις αστικές οχλήσεις**

Το 2006, το ΤΕΕ/ΤΚΜ ξεκίνησε καμπάνια για παρεμβάσεις αρμοδιότητας της ΤΑ, χαμηλού κόστους και με τη συμμετοχή των πολιτών. Έγινε στατιστική έρευνα σε όλο το πολεοδομικό συγκρότημα, συντάχθηκαν προτάσεις για βελτιώσεις σε επίπεδο γειτονιάς, διοργανώθηκαν εκδηλώσεις διαφορετικού επικοινωνιακού χαρακτήρα, αλλά και επιστημονικές ημερίδες.

- **Καμπάνια για τους ελεύθερους χώρους και τους χώρους πρασίνου**

Το 2008 το ΤΕΕ/ΤΚΜ έθεσε γενικότερα το ζήτημα της δημιουργίας δικτύου ελεύθερων χώρων στη Θεσσαλονίκη. Η πρότασή του περιελάμβανε την απομάκρυνση της ΔΕΘ και του Γ' Σώματος Στρατού και την αποσυμφόρηση του ΑΠΘ, για τη δημιουργία μητροπολιτικού πάρκου. Το δίκτυο συμπληρώνεται



## Ρύπανση αστικού περιβάλλοντος και στερεά απόβλητα

με την αξιοποίηση των ρεμάτων, των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών αξόνων, την απόδοση στην πόλη ολόκληρου του μετώπου προς τη θάλασσα και την επέκταση του αστικού πρασίνου στα «κενά» της δόμησης (εγκαταλειμμένοι βιομηχανικοί χώροι, στρατόπεδα, ακάλυπτοι, αιλές σχολείων, προαύλια εκκλησιών).

- Στο πλαίσιο αυτό, συντάχθηκε από ΟΕ πλήρης πρόταση για τη μεταφορά των εγκαταστάσεων της ΔΕΘ και την αξιοποίηση των ελεύθερων χώρων, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη άλλες ΟΕ.

- **Ατμοσφαιρική ρύπανση**

Στο πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης έχουν καταγραφεί υψηλές συγκεντρώσεις ρύπων και ιδιαίτερα αιωρούμενων σωματιδίων, που συχνά υπερβαίνουν τις οριακές τιμές και αποδίδονται στη λειτουργία βιομηχανικών μονάδων, στην κυκλοφορία των οχημάτων, αλλά και στις επιπτώσεις από τα έργα που κατασκευάζονται την εποχή αυτή (μετρό). Το ΤΕΕ/ΤΚΜ συγκρότησε ΟΕ για «Μετρήσεις των αιωρούμενων σωματιδίων στο ΠΣΘ και την αξιολόγησή τους», τα πορίσματα της οποίας θα παρουσιαστούν σε εκδήλωση το Σεπτέμβριο.

- **Στερεά απόβλητα**

Υπάρχουν σημαντικά προβλήματα και καθυστερήσεις στην υλοποίηση

του Περιφερειακού Σχεδίου για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Στο Νομό Θεσσαλονίκης έχει κατασκευαστεί ο ΧΥΤΑ Μαυροράχης, που σύμφωνα με το σχεδιασμό προοριζόταν για το 60% των απορριμμάτων, αλλά υπολείπονται τα συνοδά έργα (σταθμοί μεταφόρτωσης, εργοστάσιο επεξεργασίας) και το προβλεπόμενο έργο για το υπόλοιπο 40% των απορριμμάτων, με αποτέλεσμα ο υφιστάμενος χώρος να δέχεται το σύνολό τους. Παράδειγμα λανθασμένου σχεδιασμού είναι η χωροθέτηση των έργων επεξεργασίας του Ν. Ημαθίας σε περιοχή πλησίον και κατάντι του ταμιευτήρα ύδρευσης της Θεσσαλονίκης από τον Αλιάκμονα, ζήτημα για

το οποίο εκκρεμεί προσφυγή του Τμήματος στο ΣτΕ.

Το ζήτημα είναι ότι δεν προβλέπεται χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ έργων και δράσεων πλην ΧΥΤΑ, ΧΥΤΥ, κλείσιμο και αποκατάσταση ΧΑΔΑ, ΣΜΑ.

Ζητούνται, λοιπόν, άμεσα από την πολιτεία συγκεκριμένες αποφάσεις για χρηματοδοτήσεις και όχι νεφελώδεις εξαγγελίες για ΣΔΙΤ.

Το ΤΕΕ/ΤΚΜ έχει συγκροτήσει ΟΕ για τη «Διαχείριση ιατρικών αποβλήτων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας» και τη «Συλλογή και επεξεργασία στοιχείων σχετικών με τη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων στο Νομό Θεσσαλονίκης».

**Θερμαϊκός - Λύματα**

Στην υποβάθμιση της ποιότητας των νερών του Θερμαϊκού κόλπου συμβάλλουν τα αστικά λύματα και τα βιομηχανικά απόβλητα, οι αποστραγγίσεις των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και οι υδατοκαλλιέργειες, τα ρυπαντικά φορτία των ποταμών, τα πετρελαιοειδή και οι τοξικές ουσίες.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων το ΤΕΕ/ΤΚΜ, μετά από συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, υπέβαλε το 2006 πλήρη πρόταση για την ίδρυση ανεξάρτητου και αυτοδιοικήτου φορέα. Η πρόταση περιελάμβανε αναλύσεις για τη διοικητική δομή, τις αρμοδιότητες, τους οικονομικούς πόρους.



Τελικά, ιδρύθηκε σχετική Διεύθυνση στο ΥΜΑΘ, με σαφώς περιορισμένες δυνατότητες. Γι' αυτό, το ΤΕΕ/ΤΚΜ εμμένει στην κατατεθειμένη πρότασή του και ζητά η Διεύθυνση να αναλάβει τις απαραίτητες διεργασίες για την ίδρυση ανεξάρτητης αρχής.

Σε ό,τι αφορά τα λύματα, σημαντικά αδιέξοδα σωρεύονται στη λειτουργία των μονάδων επεξεργασίας, ενώ δεν έχει προχωρήσει η μονάδα ξήρανσης της λάσπης. Το Τμήμα έχει συγκροτήσει ΟΕ για την «Αξιολόγηση λειτουργίας εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων».

### Προστατευόμενες περιοχές, λίμνη Κορώνεια

Η λίμνη Κορώνεια αποτελεί παράδειγμα ασυνάρτητης πολιτικής και στρεβλής «διαχείρισης» υδροβιότοπου.

Από το 1998 και μετά, το ΤΕΕ/ΤΚΜ, μαζί με τις προτάσεις του και τις παρατηρήσεις για τα εκάστοτε σχέδια αποκατάστασης, ζητά διαρκώς την αναγνώριση της προστασίας της λίμνης ως ζητήματος εθνικής σημασίας και πιλοτικού σχεδίου για όλη την επικράτεια, που συνεπάγεται την ανάληψη ανάλογων πρωτοβουλιών.

Σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές έχει συγκροτηθεί ΟΕ για τη μελέτη του θεσμικού πλαισίου και της λειτουργίας των φορέων διαχείρισής τους στην Κεντρική Μακεδονία.



## ΜΑΓΝΗΣΙΑ

**Τ**ο ΤΕΕ Μαγνησίας, στα χρόνια λειτουργίας του, έχει ασχοληθεί επί το πλείστον με σειρά θεμάτων που αφορούν το περιβάλλον.

Τρία είναι τα βασικότερα προβλήματα που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης: Η αερορρύπανση στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου - Νέας Ιωνίας, η αυθαίρετη δόμηση ειδικότερα στο Πήλιο και οι βιολογικοί καθαρισμοί που πρέπει να εγκατασταθούν στους παραλιακούς οικισμούς του Παγασητικού κόλπου.

### Αερορρύπανση

Μελέτη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης έχει προσδιορίσει τη συμβολή ρύπων στην ατμοσφαιρική ρύπανση, ενώ για τις επιπτώσεις που έχει στην τοπική κοινωνία, η επιδημιολογική μελέτη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ήταν αποκλυπτική.

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης του ερευνητικού έργου αναφέρουν ότι η κυκλοφορία οχημάτων και η επαναιώρηση της σκόνης του δρόμου αναδεικνύονται οι υπ' αριθμόν 1 «ένοχοι» για τις ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις των επικίνδυνων αιωρούμενων σωματιδίων PM10 στο Βόλο και τη Ν. Ιωνία.

Επόμενες σημαντικές πηγές ρύπανσης είναι η τσιμεντοβιομηχανία ΑΓΕΤ, κυρίως στη Ν. Δημητριάδα, η καύση σκουπιδιών κυρίως στη Ν. Ιωνία και η καύση πετρελαίου στις κεντρικές θερμάνσεις.

Το ΤΕΕ Μαγνησίας έχει προτείνει τις εξής άμεσες δράσεις:

- Να συνεχιστεί ο έλεγχος εκπομπής καυσαερίων, ιδίως στα μεγάλα οχήματα.
- Να εντατικοποιηθεί η αστυνόμευση στις κύριες αρτηρίες του Βόλου.
- Να ξεκινήσουν άμεσοι έλεγχοι για την καλή λειτουργία των λεβήτων κεντρικής θέρμανσης.
- Να επιβληθεί η φορτοεκφόρτωση μόνο συσκευασμένων προϊόντων (όχι χύδην) στο λιμάνι του Βόλου.
- Να πραγματοποιηθεί εκστρατεία ενημέρωσης των κατοίκων του πολε-



οδομικού συγκροτήματος για τη χρήση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και την αποφυγή της χρήσης του αυτοκινήτου.

- Τέλος, να δημιουργηθεί δίκτυο παρακολούθησης, ώστε να γνωρίζουμε με ακρίβεια τα αποτελέσματα των παραπάνω ενεργειών.

Προτείνουμε σε βάθος χρόνου:

- Να υπάρξει πλήρης σχεδιασμός

ντιδρούν σε ό,τι τους θίγει έστω και κατ' ελάχιστο.

Θέση του ΤΕΕ Μαγνησίας, η οποία έχει εκφραστεί κατ' επανάληψη, είναι η αναγκαιότητα εκπόνησης μελετών κτηματογράφησης - πολεοδομικής μελέτης - πράξεων εφαρμογής.

Η εκπόνηση των παραπάνω μελετών είναι ένα απαραίτητο και σημαντικό εργαλείο που διαφυλάττει τη φυ-

## Ρύπανση και αυθαίρετη δόμηση

και κατασκευή ποδηλατοδρόμων.

- Να εκπονηθεί μια νέα επικαιροποιημένη κυκλοφοριακή μελέτη.
- Να κατασκευαστούν χώροι στάθμευσης στο κέντρο της πόλης.

### Αυθαίρετη δόμηση

Αναγκαίες και απαραίτητες οι πολεοδομικές παρεμβάσεις σε παραθαλάσσιους και μη οικισμούς του Νομού μας, βάζοντας φρένο σε ό,τι κτίζεται άναρχα - καταστροφικά χωρίς κανένα γενικότερο πολεοδομικό σχεδιασμό.

Παρ' όλες τις δημόσιες διαπιστώσεις μας και τα υπομνήματά μας προς όλους τους αρμοδίους, σήμερα βρισκόμαστε ακόμη, δυστυχώς, στην πολύ δυσάρεστη θέση να διαπιστώσουμε ότι καμία από τις ενέργειες, που είχαν ξεκινήσει προς την κατεύθυνση αυτή, δεν είχε την επιθυμητή κατάληξη.

Είναι γεγονός ότι και οι πολίτες α-

σιογνωμία των οικισμών της περιοχής μας και τους προστατεύει από την αυθαίρετη δόμηση.

Κατά συνέπεια, ένας από τους βασικούς στόχους του ΤΕΕ Μαγνησίας είναι η πολεοδομική όσο το δυνατόν περισσότερων περιοχών του νομού μας.

### Βιολογικοί καθαρισμοί

Είναι επιτακτική και αδήριτη ανάγκη η κατασκευή μικρών μονάδων επεξεργασίας λυμάτων, ειδικά στους παραλιακούς οικισμούς της Μαγνησίας, σύμφωνα και με ανακοινώσεις αντίστοιχου συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε πριν από τρία χρόνια. Ο κλειστός κόλπος του Παγασητικού δεν μπορεί πλέον να δεχθεί άλλα λύματα. Όπως έχουμε πληροφορηθεί, από το ΕΣΓΙΑ 2007 - 2013, οι δήμοι μπορούν να αντλήσουν κονδύλια για τη δημιουργία και λειτουργία βιολογικών καθαρισμών.



**ΘΡΑΚΗ**

**Η** απουσία, για δεκαετίες, κρατικού ενδιαφέροντος και παρεμβάσεων για την κατασκευή μεγάλων αναπτυξιακών έργων, διέσωσε τουλάχιστον το φυσικό περιβάλλον της Θράκης, για να αποτελεί σήμερα το συγκριτικό πλεονέκτημά της, σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας, με τα μοναδικά οικοσυστήματα που διαθέτει τόσο στις παραλιακές όσο και στις ορεινές δασώδεις περιοχές της.

Για τους παραπάνω λόγους, η ήπια οικολογική ανάπτυξη της Θράκης, την οποία απαιτεί σύσσωμη η τοπική κοινωνία, αποτελεί σήμερα μονόδρομο.

Η υπάρχουσα αναπτυξιακή της υστέρηση θα πρέπει να καλυφθεί και η Θράκη να επωφεληθεί από τα πλεονεκτήματα της πράσινης επιχειρηματικότητας και της πράσινης καινοτομίας.

Αξιολογικά, τα μεγαλύτερα προβλήματα - προκλήσεις για το περιβάλλον στην περιοχή είναι:

**Κατασκευή αγωγού πετρελαίου Burgas - Αλεξανδρούπολη**

Οι συνέπειες από την κατασκευή και λειτουργία ενός έργου αυτής της κλί-

μακας θα ανατρέψουν κάθε προηγηθέντα αναπτυξιακό σχεδιασμό στο Νομό Έβρου και γενικότερα στη Θράκη, θα ακυρώσουν τη σκοπιμότητα δρομολογηθέντων έργων υποδομής και θα απομειώσουν τη βιωσιμότητα και κερδοφορία άλλων επενδύσεων στην περιοχή.

Οι αρχές, αλλά και οι πολίτες της περιοχής, ορθά διαισθάνονται ότι οι διαστάσεις των επιπτώσεων του πετρελαιαγωγού στο περιβάλλον, στην οικονομία, στη χωροταξική δομή και την κοινωνική διάρθρωση, θα είναι τεράστιες και σε μεγάλο βαθμό μη αναστρέψιμες.

Οι διάφορες αναφορές στο έργο που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα καταγράφουν διαφοροποίηση προσεγγίσεων και απόψεων είτε προέρχονται από μεμονωμένα άτομα, αλλά και το σπουδαιότερο από ομάδες πολιτών, όσον αφορά στη σκοπιμότητα και τις ωφέλειες ή ζημιές που θα προκύψουν στην περιοχή από την κατασκευή και τη λειτουργία του αγωγού.

Στην κατεύθυνση αυτή, το ΤΕΕ - Θράκης συγκρότησε Ομάδα Εργασίας που αποτελείται από περισσότερους από δέκα επιστήμονες, με στόχους:

1. Να διαμορφωθεί η πρώτη συνο-



λική θέση του Τμήματος.

2. Να αναδειχθούν οι διάφοροι παράμετροι επικινδυνότητας.

3. Να διερευνηθούν και να κωδικοποιηθούν οι απαιτήσεις για τον τρόπο και το χρόνο πληροφόρησης για την εξέλιξη του έργου.

Η κατασκευή έργων αυτής της κλίμακας επιβάλλει τη συνεχή παρακολούθηση και παρέμβαση στη λήψη αποφάσεων, έργο που δύναται και διατίθεται να αναλάβει το ΤΕΕ - Θράκης.

**Εξόρυξη χρυσού στη Θράκη**

Συμπληρώθηκε δεκαετία από την πρώτη εμφάνιση στη Θράκη επιχειρήσεων με επιδίωξη την εξόρυξη χρυσού

από το υπέδαφός της. Όλες οι επενδυτικές προτάσεις προωθούσαν αρχικά κοινή μεθοδολογία απόληψης χρυσού με κυάνωση.

Το ζήτημα παραμένει στην πρώτη γραμμή επικαιρότητας στην περιοχή. Την περίοδο δε που διατρέχουμε αναπτύσσεται νέα κλιμάκωση, εξαιτίας της εξαγοράς μιας των επιχειρήσεων από πολυεθνική εταιρεία.

Η τοπική κοινωνία σύσσωμη (αρχές, πολιτικά κόμματα, οργανώσεις και πολίτες), στηριζόμενοι στις επιστημονικές θέσεις του ΤΕΕ - Θράκης, απορρίπτει κάθε προοπτική εξορυκτικής δραστηριότητας χρυσού στη Θράκη, εφόσον η διαθέσιμη τεχνολογία εξό-

**ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ**

**Σ**ήμα κινδύνου για την ανάγκη προστασίας του Αμβρακικού κόλπου και τη διάσωση του Αχελώου ποταμού εκπέμπει το Περιφερειακό Τμήμα Αιτωλοακαρνανίας του ΤΕΕ. Όπως αναφέρει, ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας είναι ο μεγαλύτερος νομός της χώρας κι ένας από

τους Τρικωνίδας και Λυσιμαχείας.

**Αχελώος ποταμός - Εκτροπή της λογικής**

Η εκτροπή του Αχελώου το μόνο που θα πετύχει είναι να εκτρέψει την περιβαλλοντική ισορροπία του Νομού, υποβαθμίζοντας σε σημαντικό βαθμό τους υδροβιολογικούς του. Ταυτόχρονα, θα υδρεύσει τα απαρχαιω-

Σχεδιασμός Διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού της χώρας και είναι κάθετη καταστρατήγηση της ΟΠ 2000/60/ΕΕ Κοινοτικής Οδηγίας και του Ν. 3199/2003, σχετικά με τη διαχείριση των υδάτων.

**Προτάσεις:**

- Ολοκληρωμένη υδρογεωλογική μελέτη και εκτίμηση υδατικών αναγκών, προσαρμοσμένη στις απαιτή-

ων που υπάρχουν αυτήν τη στιγμή στη Θεσσαλία.

**Αμβρακικός κόλπος**

Ο Αμβρακικός κόλπος είναι ένας κλειστός κόλπος με συνολική έκταση επιφάνειας 405 τετρ. κλμ. και μέγιστο βάθος 62 μέτρων. Επικοινωνεί με το Ιόνιο Πέλαγος μέσω ενός στενού στομίου (πλάτος 600 m, μήκος 6 Km και βάθος 7-10 m). Εξαιτίας των παραπάνω γεωμορφολογικών στοιχείων, ο Αμβρακικός κόλπος μπορεί να παρουσιάζει ιδιαίτερα οξείες περιβαλλοντικές κρίσεις.

Ως κύριοι παράγοντες επιβάρυνσης του Αμβρακικού κόλπου μπορούν χαρακτηριστούν: • Η έντονη οικιστική δραστηριότητα με τρεις παράκτιες πόλεις, Πρέβεζα, Βόνιτσα και Αμφιλοχία • Η εντονότατη εντατική αγροτική και κτηνοτροφική δραστηριότητα.

Άλλες πηγές είναι: • Η εντατική ι-

**Σήμα κινδύνου για Αχελώο και Αμβρακικό**

τους νομούς που παρουσιάζει τεράστιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Διαθέτει πλούσιο υδάτινο δυναμικό και είναι «προικισμένος» με πολλές φυσικές ομορφιές.

Ως σημεία αναφοράς, αναφέρουμε τον Αχελώο Ποταμό, τον Αμβρακικό Κόλπο, το Βελανιδόδασος του Ξηρομέρου και τη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου, καθώς επίσης και τις λί-

μένα δίκτυα άρδευσης της Θεσσαλίας, από τα οποία θα χάνεται μεγάλη ποσότητα νερού άσκοπα. Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί ότι το νερό αυτό θα χρησιμοποιείται για καλλιέργειες, οι οποίες, όπως γνωρίζουμε, έχουν ημερομηνία λήξης.

Το έργο αυτό δε χαρακτηρίζεται άδικα ως «Εκτροπή της λογικής», διότι επιχειρείται χωρίς να υπάρχει Εθνικός

σεις της νέας ΚΑΠ - Ολοκλήρωση μικρών αρδευτικών και μικρών φραγμάτων στη Θεσσαλία - Να προωθηθούν νέες μέθοδοι εξοικονόμησης νερού άρδευσης - Τιμολόγηση της κατανάλωσης νερού, με έμφαση στους «οπάταλους» - Έλεγχος στην κατάχρηση αγροχημικών και προώθηση βιολογικής γεωργίας - Πάταξη των περίπου 20.000 παράνομων γεωτρήσε-



τών με το περιβάλλον αναπτυξιακών δράσεων και τη λήψη μέτρων, όχι μόνο για την προστασία, αλλά και για την ανάδειξη και αξιοποίησή του.

Το τελικό κείμενο, όπως διατυπώθηκε στη νέα ΚΥΑ, μολονότι στηρίχθηκε στην τεχνική τεκμηρίωση του Τμήματος, όπως ανέφερε ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, κατά την παρουσίασή της, μετά την επεξεργασία του από την ίδια ΟΕ, διαπιστώθηκε ότι:

των πόλεων, και η εγκατάλειψη και καταστροφή μνημείων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αντιμετωπίζονται περιστασιακά, όταν δεν υπονομεύονται από κατασκευαστικές παρεμβάσεις κακοσχεδιασμένες δίχως περιβαλλοντική και κοινωνική συνεκτίμηση.

Η ευθύνη, για τη δημιουργία και τη διαχείριση της κατάστασης αυτής, ανήκει στην αιρετή αυτοδιοίκηση.

Το ΤΕΕ - Θράκης παρακολουθεί

δη υφαλμύρωσης.

Στην κατεύθυνση αυτή, απαιτεί κατασκευή μεγάλων φραγμάτων (περιοχή Ιάσμου) και αρδευτικών έργων (στους νομούς Ξάνθης και Ροδόπης).

Η υπερεκμετάλλευση των υπόγειων νερών στα παράκτια πεδινά τμήματα της Θράκης προκάλεσε τη διαρκή υποχώρηση της στάθμης και την ποιοτική υποβάθμιση των υπόγειων υδάτων.

Η χρήση υφάλμυρων νερών επέφε-

## Ο αγωγός πετρελαίου και ο χρυσός

ρυξης εξακολουθεί να στηρίζεται στην κούραση.

### Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ

Με τη λήξη της ΚΥΑ για την προστασία των υδροβιοτόπων των Νομών Καβάλας - Ξάνθης - Ροδόπης και την αποκομισθείσα εμπειρία από το διάστημα ισχύος ή τήρησης των όρων της (1996 έως 2004), το ΤΕΕ - Θράκης ανέλαβε την πρωτοβουλία να καταθέσει πρόταση στο ΥΠΕΧΩΔΕ προερχόμενη από ΟΕ μετά από εξαντλητική διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους δήμους και νομαρχίες της Θράκης, με σκοπό τη θεσμοθέτηση πλαισίου για τον απεγκλωβισμό των συμβα-

Παρουσιάζει επικίνδυνη ελαστικότητα στα μέτρα προστασίας, ιδιαίτερα στις ζώνες Γ, με αποτέλεσμα να γίνεται η συνεκτικότητα και ενιαία λειτουργία της περιοχής σαν πάρκο υψηλής περιβαλλοντικής προστασίας.

### Αστικό περιβάλλον

Τεράστια ζητήματα, όπως η επίλυση του κυκλοφοριακού, η διατήρηση και επαύξηση του υφισταμένου πρασίνου, ο περιορισμός της ανεξέλεγκτης οπτικής και της περιοδικής ηχητικής ρύπανσης, η διαμόρφωση συνθηκών ασφαλούς και άνετης μετακίνησης των ΑΜΕΑ, ο περιορισμός των ελεύθερων κοινωφελών και κοινόχρηστων χώρων

ουστηματικά, παρεμβαίνει και αναδεικνύει όλα τα θέματα υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα τρόπους αντιμετώπισής τους.

### Διαχείριση υδάτων - Υφαλμύρωση

Απαραίτητη είναι η ενίσχυση των διακρατικών συμφωνιών (Ελλάδος - Βουλγαρίας και Τουρκίας) για την ορθολογική διαχείριση των επιφανειακών υδάτων και την αντιμετώπιση της διασυνοριακής ρύπανσης από τους ποταμούς Έβρο και Νέστο, για την πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων και την καταπολέμηση της προχωρημένης ή-

ρε δραστικές μεταβολές που υπερβαίνουν τα όρια αντοχής των διαφόρων φυτοκοινωνιών και καθιστούν αδύνατη την πλήρη εκμετάλλευση των εδαφών. Η καταπολέμηση της υφαλμύρωσης απαιτεί σειρά μικρών έργων.

### Διαχείριση αποβλήτων

Άμεση ολοκλήρωση του έργου διαχείρισης στερεών αποβλήτων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και δρομολόγησης από κάθε ΤΕΔΚ των Νομών κατασκευής Μονάδων: • Αποβλήτων, εκοκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων • Επικίνδυνων αποβλήτων • Αποβλήτων υψηλού ΒΟΔ.



χθυοκαλλιέργεια στον Αμβρακικό κόλπο • Οι εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών στην Αμφιλοχία.

### Θάνατοι ψαριών

Στην περιοχή του Αμβρακικού σημειώνονται σχετικά τακτικά θάνατοι ελεύθερων πληθυσμών ψαριών, κυρίως

στη ζώνη κοντά στην Αμφιλοχία. Όμως, τον Φεβρουάριο του 2008, ζήσαμε μία από τις μαύρες σελίδες συνεπειών από τη μόλυνση του Αμβρακικού κόλπου, το θάνατο περίπου 950 τόνων ψαριών που αντιστοιχούσαν σε περίπου 5.000.000 ψάρια στην περιοχή του Μενιδίου.

Διαπιστώθηκε πενία οξυγόνου, ενώ μετρήθηκαν απρόβλεπτα υψηλές θερμοκρασίες νερού.

Άγνωστος παραμένει ο βαθμός επιρροής της κατασκευής της Ζεύξης Ακτίου - Πρεβέζης, όσο και της κατασκευής της μαρίνας στην είσοδο του Αμβρακικού.

Το γεγονός αξίζει να ληφθεί υπόψη, σαν ένα βροντερό σήμα κινδύνου για την ανάγκη προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος του κόλπου, σε σχέση με τη γεωμορφολογία του και όχι σαν στοιχείο καθολικής υποβάθμισής του λόγω ρύπανσης.

### Προτάσεις:

• Να κατασκευαστούν βιολογικοί καθαρισμοί • Να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί που προέκυψαν στην κυκλοφορία και ανανέωση των υδάτων του κόλπου • Επίσης, προτείνουμε την εντατικότερη συνεργασία των Περιφερειακών Τμημάτων Νομού Αιτωλοακαρνανίας και

Ηπείρου, οι νομοί των οποίων σχετίζονται άμεσα με τον Αμβρακικό • Άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα που είναι κοινά με αυτά άλλων νομών είναι η διαχείριση του Αχελώου (νερών και κοίτης), η διαχείριση νερών για άρδευση, η απουσία ειδικών περιβαλλοντικών μελετών - διαχειριστικών σχεδίων περιοχών Natura, οι συγκρούσεις χρήσεων γης και η μη ύπαρξη σαφούς καθορισμού αυτών, διαχείριση αποβλήτων, εξόρυξη αδρανών υλικών.

Η Αιτωλοακαρνανία είναι ο σημαντικότερος νομός στην Ελλάδα από περιβαλλοντικής πλευράς και η υποβάθμιση του φυσικού, πολιτισμικού πλούτου, αντιτίθεται στη δημιουργία νέων προτύπων οικονομικής ανάπτυξης, με βάση τη βιώσιμη ανάπτυξη, μια ανάπτυξη με ισορροπητή έμφαση, τόσο στην οικονομία, όσο και στην κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική προστασία.



## ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

**Η** περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει ιδιαίτερα γνωρίσματα, τόσο σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες, όσο και μεταξύ των νομών που την απαρτίζουν. Έτσι:

### Φυσικό περιβάλλον

Διαθέτει το μεγαλύτερο υδάτινο όγκο από κάθε άλλη περιφέρεια σε λίμνες και ποτάμια, ο οποίος, σε συνδυασμό με το έντονο ανάγλυφο, δημιουργεί ένα περιβάλλον ιδιαίτερου κάλλους.

Τα εναπομείναντα κοιτάσματα λιγνίτη παραμένουν σημαντικός πλούτος της

Απορριμμάτων και Στερεών Αποβλήτων Δυτικής Μακεδονίας από τη «ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ».

Για να μπορέσει να υπάρξει αειφόρος ανάπτυξη στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παραπάνω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

### Είναι αναγκαία:

- Η προστασία του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στον ενεργειακό άξονα Κοζάνη - Φλώρινα, σε θέματα που έχουν σχέση με: - Την αποκατάσταση των εδαφών που προκύπτουν από την εξόρυξη του λιγνίτη. - Την μετεγκατάσταση των πλητ-



## Λιγνίτης και ατμοσφαιρική ρύπανση

περιοχής.

Ο ορεινός όγκος αποτελεί σημαντικό βιότοπο και ταυτόχρονα πηγή πλούτου.

Ιδιαίτερη περιβαλλοντική αξία παρουσιάζουν οι εννέα ενταγμένες περιοχές στο δίκτυο Natura 2000.

### Ανθρωπογενές περιβάλλον

1. Το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Δυτικής Μακεδονίας είναι η Κοζάνη. 2. Η Καστοριά αποτελεί βασικό κέντρο της γουνοποιίας και του γουνεμπορίου. 3. Τα Γρεβενά και η Φλώρινα εξελίσσονται σε τουριστικούς προορισμούς. 4. Η απομόνωση, στην οποία βρισκόταν η περιφέρεια τις προηγούμενες δεκαετίες, αίρεται με τη λειτουργία της Εγνατίας Οδού. 5. Ο άξονας Κοζάνη - Πτολεμαίδα - Φλώρινα αποτελεί το ενεργειακό κέντρο της χώρας, όπου παράγεται το 60% της απαιτούμενης ηλεκτρικής ενέργειας. 6. Βρίσκεται σε εξέλιξη η εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος Διαχείρισης

τόμενων από τη δραστηριότητα της ΔΕΗ γετονικών οικισμών. - Τη μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων και των αιωρούμενων σωματιδίων. - Την πλήρη εφαρμογή των ΜΠΕ. - Την προστασία του υδροφόρου ορίζοντα

- Η ορθολογική αξιοποίηση των εναπομεινόντων κοιτασμάτων ατμοηλεκτρικών μονάδων, με νέες αντιρρυπαντικής τεχνολογίας. • Η έλευση του φυσικού αερίου. • Η προστασία και αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού. Διασυνοριακή συνεργασία για την αντιμετώπιση της ρύπανσης. • Η προστασία και ανάδειξη των δασών στους ορεινούς όγκους. • Η προστασία της βιοποικιλότητας των ευαίσθητων περιοχών. • Η προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος. • Η ολοκλήρωση των υποδομών μεταφοράς. • Η ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, με σεβασμό στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

## ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

**Ο**ι καμένες εκτάσεις της Δυτικής Ελλάδας αναδεικνύονται ως το κυριότερο οικολογικό πρόβλημα, δύο χρόνια μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές. Και αυτό γιατί, μαζί με την αποψίλωση των δασών, προκλήθηκαν διαβρώσεις στα εδάφη

### Προτάσεις

- Εκπόνηση σχεδίου πυρόσβεσης, δημιουργίας οδών πρόσβασης και διαφυγής και εκτεταμένη ενημέρωση του κοινού • Προώθηση της αναδάσωσης σε περιοχές, των οποίων η φυσική ικανότητα ανανέωσης του δάσους είναι περιορισμένη • Προώθηση περιβαλλοντικά φιλικών έργων (ήπιες

## Αναζητείται λύση για τα καμένα

των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, με συνέπεια εκτεταμένες περιοχές να κινδυνεύουν από πλημμύρες, αλλά και από αστάθεια των εδαφών.

Όπως επισημαίνει ο Πρόεδρος της ΔΕ του ΤΕΕ - ΤΔΕ **Γιώργος Ζεμπάτος** και η Επιτροπή Περιβάλλοντος του Τμήματος, τα κυριότερα προβλήματα στο φυσικό και το δομημένο περιβάλλον της Δυτικής Ελλάδας και οι προτάσεις του Τμήματος για την αντιμετώπισή τους είναι:

### Φυσικό περιβάλλον

- Μεγάλες εκτάσεις, οι οποίες έχουν πληγεί από την εκδήλωση πυρκαγιών • Διαβρώσεις των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, λόγω των πυρκαγιών και της αποψίλωσης των δασών • Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος παρατηρείται σημαντική διάβρωση των ακτών • Ρύπανση του φυσικού περιβάλλοντος από τη ρίψη απορριμμάτων κατά μήκος του οδικού δικτύου και των ρεμάτων • Δεν προφυλάσσονται επαρκώς οι προστατευόμενες ζώνες (περιοχές Φύση 2000 και περιοχές ιδιαίτερου κάλλους).

μέθοδοι προστασίας των ακτών από τη διάβρωση) • Περιβαλλοντική ενημέρωση και δράσεις για τη συλλογή των απορριμμάτων • Θεομοθέτηση των Προσπευόμενων ζωνών και άλλων οικοτόπων - υδατικών συστημάτων (Ελος Αγυιάς Πατρών κλπ.).

### Δομημένο περιβάλλον

#### Προβλήματα

- Έλλειψη βλάστησης και πεζοδρομίων • Έλλειψη χώρων αναψυχής (πλατείες και παιδικές χαρές) σε φυσικό περιβάλλον • Μεγάλη ατμοσφαιρική ρύπανση, λόγω αυξημένης κίνησης οχημάτων • Τρωτότητα κατασκευών από τη σεισμική δραστηριότητα.

#### Προτάσεις

- Έργα αναπλάσεων κοινόχρηστων χώρων • Δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων, που να διασχίζουν την πόλη • Φύτευση δένδρων σε θέσεις όπου υπάρχει η δυνατότητα • Προώθηση της ιδέας της πράσινης ταράτσας • Έλεγχος και ενίσχυση των κατασκευών • Ανακαίνιση παραδοσιακών στοιχείων τοπικού οικιστικού περιβάλλοντος.





**Α**ντίθετο είναι το ΤΕΕ / ΑΜ στη δημιουργία σταθμού αποθήκευσης υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG - Terminal) στα ανατολικά της Καβάλας, στο χώρο της Βιομηχανίας Φωσφορικών Λιπασμάτων (ΒΦΛ) της Νέας Καρβάλης, διότι σε περίπτωση ατυχήματος υπάρχει πιθανότητα διαφυγής του φυσικού αερίου στην ατμόσφαιρα και δημιουργίας μίγματος με τον αέρα. Το μίγμα αυτό όταν βρίσκεται σε αναλογία ΦΑ 5%-15% γίνεται ιδιαίτερα εκρηκτικό και κατά την έκρηξή του αναπτύσσονται μεγάλες θερμοκρασίες, με ολέθριες συνέπειες για την ευρύτερη περιοχή.

Επιπλέον, ο χώρος της ΒΦΛ αποτελεί συγκοινωνιακό κόμβο, γειτνιάζει με το ΒΙΟΠΑ και την ευρύτερη βιοτεχνική περιοχή της Καβάλας, το νέο μεζονα Λιμένα Καβάλας «Φίλιππος Β΄» και συνορεύει με την Εγνατία Οδό.

Η γεωμορφολογία γύρω από τη ΒΦΛ (γειτνιάζει προς το βορρά με τα ψηλά βουνά της Ροδόπης), σε συνδυασμό με τους βορειοανατολικούς - ανατολικούς ανέμους που με συχνότητα πάνω από 90% κυρίως επικρατούν στην περιοχή, εμποδίζει την αραίωση από πιθανή διαφυγή φυσικού αερίου σε περίπτωση ατυχήματος, κατευθύνοντας τις αέρειες μάζες προς την πόλη της Καβάλας με όσους κινδύνους αυτό συνεπάγεται.

Η λειτουργία του εργοστασίου της ΒΦΛ στον ίδιο χώρο με την πιθανή εγκατάσταση του υγροποιημένου φυσικού αερίου δεν είναι συμβατή, για λόγους ασφαλείας (οδηγία Seveso II).

Το ΤΕΕ / ΑΜ είναι υπέρ της συνέχισης της λειτουργίας της Βιομηχανίας Φωσφορικών Λιπασμάτων σύμφωνα με τις νόμιμες προϋποθέσεις και τους κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας, στηρίζοντας το εκτελούμενο δεκαετές πρόγραμμα εξυγίανσης της μονάδας.

### Λιμνοθάλασσα Βάσοβα

Ο μεγαλύτερος και σημαντικότερος προστατευόμενος υδροβιότοπος της χώρας, που περιλαμβάνει τη λιμνοθάλασσα Βάσοβα, απειλείται άμεσα από το ενδεχόμενο εγκατάστα-



## Δεξαμενές καυσίμων και φυσικού αερίου

σης δεξαμενών καυσίμων. Ο δεκαετής αγώνας του ΤΕΕ / ΑΜ συνεχίζεται.

Η δημοσιευθείσα ΚΥΑ για το Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Αριθμ. ΚΥΑ 44549, ΦΕΚ 497/ΤΔ/17-10-2008) και τη σχετική της με το ενδεχόμενο εγκατάστασης δεξαμενών καυσίμων στη λιμνοθάλασσα Βάσοβα (στη δυτικότερη λιμνοθάλασσα του Δέλτα του Νέστου στη βορειοανατολική Ελλάδα).

Δυστυχώς, παρά την καθολική αντίδραση για το θέμα της εγκατάστασης δεξαμενών καυσίμων μέσα σε προστατευόμενη περιοχή, ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ και πέντε συναρμόδιοι υπουργοί υπέγραψαν τη σχετική ΚΥΑ και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνητικής (ΦΕΚ 497/ΤΔ '17.10.2008).

Σύμφωνα με τη νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ):

Εκτός της έκτασης του Εθνικού Πάρκου καθορίζεται Περιφερειακή Ζώνη - Ζώνη Δ1 (χερσαία περιοχή) στην οποία επιτρέπονται:

Οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής όχλησης της ΚΥΑ 13727/724/2003, οι εγκαταστάσεις διακίνησης υγρών καυσίμων έως υποκατηγορία 3 της δεύτερης κατηγορίας της ΚΥΑ 15393/2332/2002 (Β'1022).

Βρισκόμαστε, λοιπόν, μπροστά σε ένα παράδοξο φαινόμενο με χαρα-

κτηριστικά παγκόσμιας πρωτοτυπίας: Μια περιοχή Ramsar να ανήκει στο Εθνικό Πάρκο, αλλά ταυτόχρονα και να μην ανήκει.

Είναι προφανές ότι με την εγκριθείσα κανονιστική διάταξη παραβιάζεται τόσο η ελληνική όσο και η κοινοτική νομοθεσία για το περιβάλλον και καταστρατηγείται η Οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ).

Η εξέλιξη αυτή είναι προφανές ότι ανοίγει το δρόμο για την εγκατάσταση δεξαμενών καυσίμων και άλλων οχλουσών δραστηριοτήτων δίπλα στη λιμνοθάλασσα Βάσοβα, σε μια περιοχή που ήδη από το 1974 είναι ενταγμένη στο καθεστώς προστασίας της διεθνούς Συνθήκης Ramsar.

Ο ισχυρισμός μας αυτός επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, τον Δεκέμβριο του 2004, η επιτροπή κίνησε «οριζόντια» διαδικασία επί παραβάσει, και τον Δεκέμβριο του 2005 απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη, κρίνοντας ότι η Ελλάδα είχε παραβεί τις υποχρεώσεις της δυνάμει του άρθρου 4, παρ. 1 και 2, της Οδηγίας 79/409, χαρακτηρίζοντας την περίπτωση της λιμνοθάλασσας Βάσοβα ως παράδειγμα κακής εφαρμογής της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Προκειμένου να αποτραπεί αυτή η δυσμενής εξέλιξη, κατατέθηκε στο ΣτΕ προσφυγή (αίτηση ακύρωσης) κατά της ΚΥΑ 497/17-10-2008 που

αφορά το Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η προσφυγή επικεντρώνεται στο γεγονός ότι η θεσμοθέτηση Δ' Ζώνης (βιομηχανική ζώνη) στην περιοχή της λιμνοθάλασσας Βάσοβα, στην οποία, μεταξύ άλλων οχλουσών δραστηριοτήτων, μπορούν να εγκατασταθούν και δεξαμενές καυσίμων, είναι μη νόμιμη ενέργεια. Οι φορείς που κατέθεσαν την προσφυγή είναι οι:

1. Δήμος Καβάλας
2. Επιμελητήριο Καβάλας
3. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας
4. Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας
5. Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα κατά της Εγκατάστασης των Δεξαμενών Καυσίμων στη Βάσοβα
6. Αγροτικός Αλιευτικός Συνεταιρισμός Λιμνοθαλασσών Κεραμωτής Νομού Καβάλας,
7. Συνεταιρισμός Παράκτιων Αλιέων Καβάλας

Για το θέμα όμως αυτό, το ΤΕΕ, τόσο κεντρικά όσο και περιφερειακά, διά του Τμήματός μας, έχει εκφραστεί επανειλημμένως και έχει καταθέσει την επιστημονική του άποψη. Η αίτηση ακύρωσης της συγκεκριμένης ΚΥΑ επιβεβαιώνει τη σταθερή θέση του φορέα μας στο θέμα της αποτροπής εγκατάστασης δεξαμενών καυσίμων στην περιοχή της Βάσοβα.





## ΕΥΒΟΙΑ

**Η** ρύπανση του Βόρειου και Νότιου Ευβοϊκού από βιομηχανίες, αστικές και γεωργικές δραστηριότητες αναδεικνύεται σε μείζον πρόβλημα για την Εύβοια. Προτείνεται η ίδρυση φορέα ολοκληρωμένης διαχείρισης. Παράλληλα, καταγράφεται υπεραλίευση Βό-

ρειου και Νότιου Ευβοϊκού και σποραδική ρύπανσή τους από τις ιχθυοκαλλιέργειες και ζητείται η λήψη μέτρων.

Πρόβλημα αποτελεί η ρύπανση των υπόγειων υδροφορέων από γεωργοκτηνοτροφικές και βιομηχανικές δραστηριότητες. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ύπαρξης εξασθενούσ χρωμίου.

Τα άλλα σημαντικά προβλήματα του νησιού είναι:

- Παράνομες και ανεξέλεγκτες αποθέσεις απορριμμάτων.
- Προστασία και αναδάσωση των καμένων εκτάσεων. Διαφύλαξη των δασών και δασικών εκτάσεων του νομού που δεν έχουν καεί. Πρόσφατα, είχαμε δύο μεγάλες πυρκαγιές. Προτείνεται σχεδιασμός πρόληψης και άμεσης καταστολής, καθώς και

Επίσης, σημειώνεται έλλειψη θερμοθέρσης λοιπών οικοτόπων. Προτείνεται η καταγραφή και θερμοθέρσή τους μέσω ΓΠΣ, ΣΧΟΑΠ. Ακόμη, υπάρχει έλλειψη χωροθέτησης - οργάνωσης βιομηχανικών υποδοχών. Προτείνεται η σταδιακή χωροθέτηση με άμεση προτεραιότητα σε Ριτσώνα και Χαλκίδα.

- Η διάσπαρτη χωροθέτηση βιοτεχνιών - βιομηχανιών, η έλλειψη χω-

## Ρύπανση Ευβοϊκού

κατάρτιση Δασολογίου.

- Καθορισμός χρήσεων γης στο νομό.

- Χωροθέτηση νέων ΧΥΤΑ και καθορισμός χωρητικότητας και χρόνου λειτουργίας των υπαρχόντων.

- Ρύπανση θερμοθετημένων υδροβιότοπων (Λίμνη Δύστου, Κολοβρέχτης, Μικρό και Μεγάλο Λειβάρι). Προτείνεται η ίδρυση φορέα διαχείρι-

ροθέτησης αιολικών πάρκων, η διάσπαρτη αυθαίρετη δόμηση και πολυκατάτμηση γης και η υπερσυγκέντρωση παραθεριστικής κατοικίας σε ορισμένες περιοχές αναδεικνύουν την ανάγκη θερμοθέτησης λεπτομερούς χωροταξικού σχεδιασμού. Επίσης, οι σποραδικές αυθαίρετες καταλήψεις ακτών και ο αποκλεισμός πρόσβασης σε αυτές οδη-

## ΚΕΝΤΡ. & ΔΥΤ. ΘΕΣΣΑΛΙΑ

**Η** προστασία του περιβάλλοντος δεν έρχεται σε σύγκρουση με την ανάπτυξη. Αντίθετα, η βιώσιμη ανάπτυξη, στη βάση της αρχής της αειφορίας, είναι συμφέρον όλων μας.

Για την Περιφέρεια Θεσσαλίας, σημαντικό ζήτημα του παρόντος, αλλά και του εγγύς μέλλοντος, είναι το υδατικό έλλειμμα, που οδηγεί τον κεντρικό κορμό της Ελλάδος σε «ερη-

πιστημονική ομάδα, και καταγράφουμε όλα τα υδρονομικά έργα που κατασκευάστηκαν, κατασκευάζονται και μελετώνται για να κατασκευασθούν στο Ν. Λάρισας. Καταρρίπτοντας έτσι το «μύθο» ότι δήθεν δεν κάνουμε τίποτα και περιμένουμε το «μάννα εξ... Αελώου» μόνο για να λύσουμε το υδατικό μας πρόβλημα.

Απαιτείται η χρήση φιλικών προς το περιβάλλον καυσίμων, αλλά και η αξιοποίηση των ΑΠΕ για την επίλυση του ενεργειακού ζητήματος, ιδιαίτε-



## Υδατικό έλλειμμα

μοποίηση». Τον Νοέμβριο του 2008 πραγματοποιήσαμε, με τεράστια επιτυχία, το 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων με Διεθνή Συμμετοχή.

Αναδεικνύοντας μέσα από μια πολυεπίπεδη επιστημονική ανάλυση και τεκμηρίωση ότι απαιτούνται σημαντικά έργα για τη βέλτιστη διαχείριση του υδάτινου δυναμικού της χώρας, Αναδείχθηκε μέσα από ένα σημαντικό χάρτη, που σε συνεργασία με την ΝΑ Λάρισας και τον νομάρχη Λουκά Κατσαρό εκπονήσαμε με ειδική ε-

ρα από την Ελλάδα που είναι «πλούσια» σε ήλιο και αέρα. Και στη Θεσσαλία, η χρήση ret-coc και άλλων στερεών καυσίμων αποτελεί την ατζέντα προτεραιότητας για το ΤΕΕ.

• Σημαντικό τομέα, στην προσπάθεια προστασίας του περιβάλλοντος με «προνομιακό» πεδίο ανθρώπινης παρέμβασης, αποτελεί αυτός των στερεών αποβλήτων. Στο πλαίσιο του καθορισμού της πολιτικής της ΕΕ Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων δύο είναι οι βασικές υποχρεώσεις των κρατών - μελών τους οποίους

καθορίζει η ειδική οδηγία: Πρόληψη και μείωση της παραγωγής και της βλαπτικότητας των απορριμμάτων και προσιπάθεια αξιοποίησης αυτών.

Για το Τεχνικό Επιμελητήριο, και ειδικά για το Τμήμα μας Κεντρικής και Δυτικής Θεσσαλίας αποτελεί σημαντική προτεραιότητα στην ενασχόλησή μας.

Οφείλουμε να εξάρουμε τη σημαντική προσπάθεια που υπήρξε στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, με την Τοπική Αυτοδιοίκηση 1ου και 2ου βαθμού και με συστηματική δουλειά της

Περιφέρειας Θεσσαλίας, ώστε να έχουμε σήμερα σημαντικά αποτελέσματα. Με έναν Περιφερειακό Σχεδιασμό που υλοποιήθηκε σε σημαντικά έργα υποδομής, αλλά και με τους φορείς διαχείρισης να τον λειτουργούν.

• Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός των δομημάτων, αλλά και του περιβάλλοντος, τα κτίρια ιδιωτικού ή δημόσιου ακάλυπτου χώρου, καθώς και η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, πρέπει πρωτίστως να στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος,



γούν στην ανάγκη καθορισμού του αιγιαλού - παραλίας και την κατεδάφιση των περιφράξεων.

Ακόμη καταγράφονται:

- Έλλειψη βιολογικών καθαρισμών σε σημαντικές πόλεις του νομού, όπως η Ερέτρια και η Αμάρανθος, αλλά και περιστασιακή δυσλειτουργία των υπαρχόντων, κυρίως στις κτηνοτροφικές μονάδες. Πρόταση: Ένταξη στο ΕΣΠΑ - έλεγχος υπαρχόντων.

- Ηχορρύπανση πόλεων, ατμοσφαιρική ρύπανση, κυρίως σε Χαλκίδα και Αλιβέρι (τσιμεντοκονη κλπ.), αλλά και μεμονωμένα (Αυλίδα). Κίνδυνος αύξησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από χρήση RDF.

- Έλλειψη ολοκληρωμένου προγράμματος για εξοικονόμηση ενέργειας (βιοκλιματικά κτίρια, λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης, κλπ.)

- Σχεδιασμός πόλεων για τις ανάγκες των οχημάτων και των κτιρίων και όχι των ανθρώπων.



αλλά και στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης των πολιτών μέσα και έξω από τα κτίρια, δηλαδή στη βελτίωση του μικροκλίματος. Με ικανοποίηση συνθηκών θερμοκρασίας και οπτικής άνεσης, με ποιότητα του περιβάλλοντος και με περιορισμό έως και εξάλειψη μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα κτίρια και στις αστικές μεταφορές. Και αυτό αποτελεί μία ακόμα προτεραιότητα - πρόκληση για τη Θεσσαλία του κάμπου των μεγάλων θερμοκρασιακών μεταβολών.

## ΔΥΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ

**Ε**γκαίρως και επανειλημμένως έχουμε καταστήσει σαφή τη συστηματική άρνηση της πολιτείας για έναν ολοκληρωμένο και ορθό σχεδιασμό εν γένει και ιδιαίτερα σε χωροταξικό - πολεοδομικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως και την προώθηση λατομικών περιοχών. Ιδιαίτερα προβλήματα παρουσιάζονται στην ήδη βεβαρημένη λατομική περιοχή του Δ. Ακρωτηρίου Χανίων, όπου δεν είναι δυνατό να υπάρχουν νέες ανεξέλεγκτες επεκτάσεις. Επίσης και στο λατομείο της ιστορικής Καντάνου, μιας περιοχής με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, όπου εκτός των άλλων υπάρχει και πρέπει να κηρυ-

μείο της ιστορικής Καντάνου.

2. Στην ολοκλήρωση και λειτουργία των εγκαταστάσεων συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των λυμάτων, για το σύνολο του Βόρειου Αξονα, της ενδοχώρας, τις οικιστικές περιοχές άνω των 2.000 κατοίκων και τα νότια παράλια και, τέλος, την επέκταση και βελτίωση λειτουργίας των εγκαταστάσεων των πόλεων Χανίων και Ρεθύμνου, με ταυτόχρονη επεξεργασία της βιομάζας.

Άμεση προτεραιότητα:

- Ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων στο Βόρειο Αξονα Ν. Χανίων έως το Κολυμπάρι. - Ολοκλήρωση φορέα διαχείρισης για την λειτουργία των νέων εγκαταστάσεων στην Κίσσαμο. - Ένταξη στο ΕΣΠΑ 2007 -

## Ανάδειξη της Γαύδου ως «πράσινο νησί»

αρχαίο ιστορικό διατηρητέο μνημείο (λόγω τεχνικής κατασκευής), ο παλιός επαρχιακός δρόμος, που γειτνιάζει του λατομείου και να προστατευθεί.

Σε επίπεδο Δυτικής Κρήτης, τα κυριότερα προβλήματα που αναδεικνύουμε και για τα οποία προτείνουμε λύσεις, εστιάζονται:

1. Στον μη ολοκληρωμένο και ορθό Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό για την περιοχή μας:

- Απαιτείται επικαιροποίηση του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Κρήτης, όπως επίσης η εκπόνηση του ΓΠΣ Χανίων και περιστασιακών δήμων, καθώς και των λοιπών ΓΠΣ και η ανάγκη προώθησης των ΣΧΟΟΑΠ, των Πολεοδομικών μελετών και ΕΧΜ που καθυστερούν επιδεικτικά. - Στην εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων και ΕΠΜ για τις περιοχές Natura. - Στο σχεδιασμό της εναπόθεσης συλλογής και ανακύκλωσης μπαζών κλπ. - Στη χωροθέτηση - διαχείριση των οχλουσών δραστηριοτήτων (δεξαμενές καυσίμων, ΔΕΗ - Ξυλοκαμάρα, νέο ΒΙΟΠΑ) και φυσικά των λατομικών περιοχών. Ιδιαίτερα προβλήματα παρουσιάζονται στην ήδη βεβαρημένη λατομική περιοχή του Δ. Ακρωτηρίου Χανίων, όπου δεν είναι δυνατό να υπάρχουν νέες ανεξέλεγκτες επεκτάσεις, όπως επίσης και στο λατο-

2013 και ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων στο Δ. Πελεκάνου (Παλαιόχωρα), Γεωργιούπολη και Δ. Αρμένων.

3. Στην ολοκλήρωση έργων για την ενιαία και ολοκληρωμένη διαχείριση υδάτινου δυναμικού και την εκπόνηση εξειδικευμένης μελέτης ενιαίας διαχείρισης και διακίνησης του υδάτινου δυναμικού κατά μήκος της βόρειας ζώνης και την ένταξη στο ΕΣΠΑ 2007 - 2013 των μελετών και αντίστοιχων έργων ύδρευσης της Χανίων - Κολυμβαρίου και του Κόλπου Κισσάμου. Παράλληλα, απαιτείται άρση της άναρχης χρήσης γεωτρήσεων για αγροτική χρήση που έχει ήδη επιφέρει υπαλμύρωση των υπόγειων υδάτων στο νομό Ρεθύμνου.

4. Στην προώθηση της ανακύκλωσης και την άμεση χωροθέτηση νέου ΧΥΤΑ στο Ρέθυμνο.

5. Στη συστηματική προστασία έναντι πυρκαγιών και φυσικών καταστροφών.

6. Στην προστασία των ακτών από διάβρωση, που είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, για όλο το βόρειο τμήμα της Δυτικής Κρήτης.

7. Στη διεκδίκηση και χωροθέτηση ελεύθερων χώρων και πρασίνου (Στρατόπεδο Μαρκοπούλου, Στρατόπεδο Μάλεμε, πρώην Ψυχοιατρείο, Παλιό Νοσοκομείο, Άγιοι Απόστολοι), ταυτόχρονα με την ενίσχυση

της πρότασης για δίκτυο χώρων πρασίνου και τη βελτίωση και υλοποίηση της κυκλοφοριακής μελέτης της πόλης των Χανίων.

8. Στην προώθηση των ΑΠΕ για την εκμετάλλευση του πλούσιου δυναμικού της περιοχής μας και την πρότασή μας για την ανάδειξη της Γαύδου ως «πράσινου νησιού».

9. Στην προστασία και ανάδειξη της πλούσιας αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής μας. Επίσης, καταθέσαμε πρόταση για την ένταξη της Παλιάς Πόλης των Χανίων στον κατάλογο μνημείων της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Για την αντιστροφή όλων των παραπάνω, ζητούμε:

- Πολιτική βούληση, που όμως εκπορεύεται και επιβάλλεται από τους ίδιους τους ενεργούς πολίτες. - Καλλιέργεια περιβαλλοντικής παιδείας και συνείδησης. - Ολοκληρωμένο περιφερειακό σχεδιασμό στην πράξη και όχι σε επίπεδο εξαγγελιών. - Συνεργασία φορέων και υπηρεσιών με διακριτούς και ξεκάθαρους ρόλους. - Στελέχωση των δημόσιων υπηρεσιών και των πολεοδομικών γραφείων και παράλληλα εφαρμογή ενός αυστηρού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. - Επίσπευση των χωροταξικών και πολεοδομικών μελετών. - Απαγκίστρωση της διοίκησης από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία.



